2 Απριλίου 2025

Κύπρου Γεώργιος: 70 χρόνια από την έναρξη του απελευθερωτικού μας αγώνα

/ Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

70 χρόνια από την έναρξη του απελευθερωτικού μας αγώνα

Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου

Ὅταν ἕνας λαός, ὅπως εἶναι ὁ λαός μας, διαβαίνει ἐπί αἰῶνες τά μονοπάτια τῆς Ἱστορίας, ὅταν εἶναι προικισμένος μέ ἰδιαίτερα ὑψηλές ἀξίες καί ἰδανικά, ἀλλά καί κατοικεῖ σέ κρίσιμα γεωγραφικά σταυροδρόμια, πού τά ἐποφθαλμιοῦν πολλοί, εἶναι φυσικό στά κατάστιχα τῆς μνήμης του νά εἶναι καταχωρημένα, σέ ἀναρίθμητο πλῆθος, γεγονότα, πρόσωπα, ἡμερομηνίες, ἀναβάσεις θριάμβου, καταβάσεις ὀδύνης, νῖκες καί ἥττες, περηφάνια πολλή γιά ἀποφάσεις ἡρωικές, θρῆνος γιά ἀπώλειες τραγικές. Σέ ἕνα τέτοιο γεγονός, ἀφιερώνουμε, αὐτή τή φορά, τό παρόν τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας. Σέ μιάν ἐπέτειο μέ πανελλήνια ἀπήχηση, ἴσως τήν ἡρωϊκότερη ἐπέτειο τῆς ὑπερτρισχιλιετοῦς Ἱστορίας μας. Κι αὐτή δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τήν 70ή ἐπέτειο ἀπό τήν ἔναρξη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα τῆς ΕΟΚΑ πού ἔγινε τήν 1^{η} Ἀπριλίου 1955.

Εἶναι ἕνα εὐλαβικό ἀφιέρωμα σέ ὅσους προσφέρθηκαν ὡς «ἀγνά καί ἄμωμα ἱερεῖα» στόν βωμό τῆς ἐλευθερίας τῆς Κύπρου καί πού βρίσκονται σήμερα στό πάνθεον τῶν ἀθανάτων. Ἡ ἀναφορά μας σ’ αὐτήν τήν ἐπέτειο καί στούς ἥρωες τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα συνιστᾶ ἀφορμή ἐντρύφησης στό παράδειγμά τους καί ἄντλησης διδαγμάτων γιά τό παρόν καί τό μέλλον. Αὐτό εἶναι ἀναγκαῖο ἰδιαίτερα σήμερα πού τό ἐθνικό αἰσθητήριο ἔχει ἀμβλυνθεῖ, σήμερα πού οἱ ἥρωες παραγνωρίζονται καί ἄλλα πρότυπα προβάλλονται στή ζωή. Εἶναι ἕνα μάθημα ἀγάπης πρός τήν πατρίδα καί μιά προτροπή πρός αὐτογνωσία.

Τό ’55 δέν ἦταν, ἀσφαλῶς, ἡ πρώτη φορά κατά τήν ὁποία ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός ἐξηγέρθη γιά τήν ἀνάκτηση τῆς ἐλευθερίας του. Σχεδόν τήν ἑπομένη τῆς κάθε ὑποδούλωσης, ἄρχιζαν τά ἀπελευθερωτικά κινήματα. Ἡ ἐθνική συνείδηση τῶν

Ἑλλήνων τῆς Κύπρου οὐδέποτε σίγησε, ἀκόμα καί κάτω ἀπό τίς πιό καταθλιπτικές συνθῆκες δουλείας. Ὅλες οἱ ἐπαναστάσεις, ἀκόμα καί οἱ ἀποτυχημένες, συντήρησαν ἀναμμένη τή φλόγα. Κι ἦταν αὐτό καί σπουδαῖο καί ἀπαραίτητο.

Ὑποταγμένος για ὀκτώ αἰῶνες (ἀπό τό 1191) σέ ξένους λαούς, ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός δέν χάρισε τήν ψυχή του σέ κανέναν, ἀλλά γρηγοροῦσε συνεχῶς. Οὔτε καί ἄφησε τή σκουριά τῆς δουλείας νά καλύψει τό πολύτιμο ἐθνικό του μέταλλο. Τό πάθος τῆς ἐλευθερίας, καθοριστικό στοιχεῖο τοῦ χαρακτῆρα ὅλων τῶν Ἑλλήνων, σιγόβραζε μέσα του. Ἀπό τήν κλασσική Ἑλλάδα ὅπου διακηρυσσόταν, ἔργοις καί λόγους, ὅτι «εὔδαιμον τό ἐλεύθερον» καί «ἐλεύθερον τό εὔψυχον», ἀπό τήν παλιγγενεσία τοῦ 1821 μέ τό λακωνικό «Ἐλευθερία ἤ θάνατος», ἀπό τό ἔπος τοῦ ’40 μέ τό στεντόρειο «ΟΧΙ», ὁ Κυπριακός Ἑλληνισμός πῆρε πολλά διδάγματα. Δέν χρειάστηκε οἱ ἀγωνιστές τοῦ 55-59 νά περιπλανηθοῦν, οὔτε καί δυσκολεύτηκαν στήν ἀναζήτηση ἀξιῶν καί στόχων τοῦ ἀγῶνα τους. Οἱ ἀξίες καί τά ἰδανικά πού ἐνέπνευσαν διαχρονικά τούς ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων σ’ ὅλη τήν ἔκταση τῆς Ἑλληνικῆς γῆς γιά ἐλευθερία, δικαιοσύνη καί ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια τούς ἐνέπνευσαν κι αὐτούς. Ἡ φλόγα πού οἰστρηλατοῦσε τήν ἀνήσυχη ψυχή τους φούντωσε μέ τήν ἐντρύφηση σ’ αὐτές τίς ἀξίες καί δέν μποροῦσε νά τιθασευτεῖ.

Ἡ ἡρωική θυσία ὅλων, καθώς καί ὅλη ἡ μεγαλειώδης ἐθνική ἐξόρμηση τῆς γενιᾶς τοῦ ’55, ἦταν πραγματικά ἀποτέλεσμα τῆς ἀκράδαντης πίστης στόν Θεό, καθώς καί καρπός καί καταστάλαγμα τῆς μακραίωνης ἀντίστασης καί τῆς ἐθνικῆς ἀντοχῆς τῶν προγόνων μας. Ἔνιωθαν βαριά τήν παρακαταθήκη 35 Ἑλληνικῶν Κυπριακῶν αἰώνων καί δέν μποροῦσαν νά παραγνωρίσουν τίς ὀδύνες τῶν πατέρων τους ἀπό τούς διωγμούς αἰώνων ὁλόκληρων, οὔτε καί νά κωφεύσουν στή συνείδησή τους, πού πρόσταζε τήν ἀπελευθέρωση τοῦ τόπου.

Ἔτσι, σέ χρόνο πού ὁ ξένος δυνάστης ἐθεωρεῖτο δυσπολέμητος, ἀκόμα κι’ ἀπό τά ἰσχυρότερα κράτη τοῦ κόσμου, οἱ Ἕλληνες τῆς Κύπρου, ἕνας μικρός λαός καί ἄοπλος, ἀνέλαβαν τό γιγάντιο ἔργο ὑπέρ τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δικαιοσύνης πού ἔπρεπε ἄλλοι νά εἶχαν ἀναλάβει. Γνώριζαν, βέβαια, ἀπό τή μακραίωνη ἱστορία μας ὅτι ἡ ἐλευθερία ἀγοράζεται καί ζυγίζεται μέ αἷμα καί πώς εἶναι πάντα «ἀπ’ τά κόκκαλα βγαλμένη». Γι’ αὐτό κι ἦταν ἀποφασισμένοι γιά κάθε θυσία.

Στά τέσσερα μεγαλειώδη χρόνια τοῦ ἐπικοῦ ἐκείνου ἀγῶνα, ἀπό τό 1955 μέχρι τό 1959, ζωντάνεψαν ὅλα τά προηγούμενα ἐπιτεύγματα τῆς φυλῆς στά πρόσωπα τῶν νέων ἡρώων.

Ὁ Αυξεντίου στόν Μαχαιρᾶ πολέμησε μόνος, γιά 9 ὁλόκληρες ὧρες, μ’ ἕναν ὁλάκερο στρατό. Στό κάλεσμα τῶν Ἄγγλων νά παραδοθεῖ, ἀπάντησε ὅπως κι ὁ

Λεωνίδας: «Μολών λαβέ». Μή μπορώντας οἱ «πολιτισμένοι» Ἄγγλοι νά τόν συλλάβουν, ἤ νά τόν σκοτώσουν πολεμώντας ἀντρίκεια, τόν ἔκαψαν, περιλούοντας μέ βενζίνη καί πυρπολώντας τό κρησφύγετό του. Στόν ἀχυρώνα τοῦ Λιοπετρίου τέσσερις ἥρωες, πολεμώντας σάν λιοντάρια, ἀναβιώνουν τό Χάνι τῆς Γραβιᾶς. Κι ὅταν τούς τέλειωσαν τά πολεμοφόδια δέν παραδόθηκαν. Ἐπεχείρησαν ἡρωική ἔξοδο, πέφτοντας νεκροί ἀπό τά πυρά τῶν Ἄγγλων. Στό Δίκωμο, ὁ Κυριάκος Μάτσης ἐνσαρκώνει τόν Παλαιολόγο. Ἀρνεῖται τόν συμβιβασμό. «Οὐ περί χρημάτων τόν ἀγῶνα ποιούμεθα ἀλλά περί ἀρετῆς», ἦταν ἡ ἀπάντησή του σέ δελεαστική προσφορά γιά προδοσία. Οἱ Ἄγγλοι τόν σκοτώνουν ἀνατινάσσοντας τό κρησφύγετό του. Στήν Πάφο, ἕνας ἔφηβος ποιητής, ὁ Εὐαγόρας Παλληκαρίδης ἀφήνει τά μαθητικά θρανία κι ἀνεβαίνει ἀντάρτης στό βουνό. Ἐφαρμόζει ἔμπρακτα τούς στίχους, πού ὁ ἴδιος ἔγραψε προηγουμένως: «Θά πάρω μιάν ἀνηφοριά, θά πάρω μονοπάτια, νά βρῶ τά σκαλοπάτια πού πᾶν στήν λευτεριά». Σέ ἡλικία 19 ἐτῶν ἀνεβαίνει, μέ τό χαμόγελο στά χείλη, στήν ἀγχόνη καί γίνεται ἀγωνιστικό σύμβολο κι ἀθάνατος.

Τό κλῖμα πού ἐπικρατοῦσε τότε στήν Κύπρο δίνουν καί δημοσιεύματα στόν Ἑλληνικό τύπο:

Ὁ Ἰ. Μ. Παναγιωτόπουλος στό ἄρθρο του «Παιδιά τῆς Κύπρου», στίς 7/10/1956 γράφει γιά τούς ἀγωνιστές τῆς ΕΟΚΑ: «Μέσα τους ὑπάρχει πεῖρα αἰώνων, ἡ πεῖρα μιᾶς μεγάλης καί βασανισμένης φυλῆς, πού πρώτη της ἔνιωσε τήν ἀξία τῆς ἐλευθερίας. Ἕνα πλῆθος φωνές μιλοῦν στήν καρδιά τους. Εἶναι πρόγονοι πού ἔκλαψαν, πού ἐπαιδεύτηκαν σκληρούς παιδεμούς, πού ἔχασαν τή ζωή τους παραπατώντας μέσα στό σκοτάδι». Κι ὁ Δημήτρης Ψαθά ς, σέ ἄρθρο του, τήν ἐπομένη τῆς ἔναρξης τοῦ ἀγῶνα, στίς 2 Ἀπριλίου 1955, σημειώνει: «Ὁ λαός αὐτός δέν λογάριασε ποτέ τόν ἀριθμό, τά μέσα καί τίς διαστάσεις τοῦ ἀντιπάλου. Ὅσα – ὅσα πού ἡ μοῖρα του τό᾽χει νά ὀρθώνεται ἀνέκαθεν, μπροστά σέ κολοσσούς, ὅταν πρόκειται γιά θέματα πού ἀφοροῦν τή λευτεριά καί τήν ἀξιοπρέπειά του». Ἡ Μαρία Ράλλη, στίς 4 Ἀπριλίου 1956, στό ἄρθρο της «Ὁλόκληρο τό νησί εἶναι ΕΟΚΑ», λέει ἐπιγραμματικά: «Κάθε ράσο στήν Κύπρο εἶναι ἕνα λάβαρο. Κάθε σήμαντρο, ἕνα ἐγερτήριο σάλπισμα».

Ἑβδομήντα χρόνια ὕστερα ἀπό τήν ἔναρξη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα, μποροῦμε νά συνειδητοποιήσουμε, σήμερα, τό μεγαλεῖο του. Ὁ ἀγῶνας τῆς ΕΟΚΑ εἶναι γιά μᾶς τούς Κυπρίους μοναδικός καί ἀνεπανάληπτος. Δέν ἦταν μιά ἀπό τίς πολλές ἐξεγέρσεις τῶν Κυπρίων. Ὑπῆρξε μιά ἐξόχως ρωμαλέα ἐξόρμηση τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπό τήν ταπείνωση δουλείας αἰώνων στά ὑψηλά ἐπίπεδα τῶν ἐθνικῶν του πόθων. Ἦταν ἡ συνισταμένη ὅλων τῶν ἀγώνων τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καί ἡ 70ή ἐπέτειος τῆς ἔναρξής του τροφοδοτεῖ μέ ἐθνική

ὑπερηφάνεια τόν καθένα μας. Ὁ θρυλικός ἀγῶνας τοῦ 1955-59 κοσμεῖ τήν Ἱστορία μας ὡς μιά κορυφαία ἐκδήλωση ἀγωνιστικοῦ ἤθους καί ἀρετῆς καί ὡς ἡ τρανότερη ἀπόδειξη τῆς ἐθνικῆς ἑλληνικῆς καταγωγῆς μας.

Ὁμολογοῦμε, ταυτόχρονα, ὅτι τιμή καί δόξα πρέπει σ' ὅλους αὐτούς τούς ἥρωες πού ἐνσάρκωσαν τό ὅραμα αἰώνων. Ὁ θαυμασμός μας πρός αὐτούς γίνεται μεγαλύτερος ὅταν ἀναλογιστοῦμε τό μέγεθος τοῦ ἐγχειρήματος καί τίς δυσχέρειες πού εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν. Ὅλοι ἀναγνωρίζουν, σήμερα, πώς ὅσα ἔγιναν κατά τή διάρκεια ἐκείνου τοῦ ἀγῶνα, ὑπερέβησαν κάθε μέτρο μεγαλουργίας καί θά μποροῦσαν νά συγκριθοῦν μόνον μέ τίς πράξεις τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, τῶν Σαλαμινομάχων καί τῶν Μαραθωνομάχων. Ἡ μνήμη αὐτῶν τῶν ἡρώων, καί μόνο γι' αὐτό, θά 'ναι πάντα «μετ' ἐγκωμίων». Γιατί μέ τή θυσία τους μᾶς διέγραψαν πορεία ζωῆς καί μέ τή δράση τους περιέγραψαν τήν ἀξιοπρέπεια πού πρέπει νά ἐπιδεικνύουμε ὡς Ἕλληνες καί ὡς Χριστιανοί.

Ἄν τά ἀποτελέσματα τοῦ ἐπικοῦ ἐκείνου ἀγῶνα δέν ἦταν τά ἀναμενόμενα, δέν φταίει οὔτε ὁ ἀγῶνας, οὔτε ὁ λαός μας. Ἄμοιροι πολιτικῆς παιδείας, χωρίς τήν στήριξη τοῦ ἐθνικοῦ κέντρου καί ὑπό τήν πίεση τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, συρθήκαμε στά πλοκάμια τῆς Ἀγγλικῆς διπλωματίας καί στά νύχια τῆς Τουρκικῆς βουλιμίας. Δέν πρέπει ὅμως νά μηδενίζουμε, οὔτε καί νά ὑποτιμοῦμε τά ἀποτελέσματα τοῦ ἀγῶνα. Ὁ ἀγῶνας ἐκεῖνος τερμάτισε τήν ἀποικιοκρατία. Κι ἄφησε ἀνοικτή τήν προοπτική τῆς μελλοντικῆς βελτίωσης τῆς ἐλευθερίας πού ἐπιτεύχθηκε. Ἡ διχόνοια, ὅμως, πού ἐμφιλοχώρησε στίς ψυχές μας, δέν ἄφησε νά ὁλοκληρώσουμε τά ἀποτελέσματα τοῦ ἀγῶνα, μᾶλλον κατέστρεψε, ὅσα μέ ἀγῶνες καί θυσίες πετύχαμε. Καί ἔτσι ἀκολούθησε μιά ἄκρως ἐπικίνδυνη ἐθνική περιπέτεια γιά τόν τόπο μας.

Ἑβδομήντα χρόνια μετά, τώρα πού βλέπουμε, τόν ἀπελευθερωτικό μας ἀγῶνα ἀπό τήν ἄλλη ὄχθη, σφαδάζοντας κάτω ἀπό τήν πίεση τῆς Τουρκικῆς κατοχῆς, ἔχουμε δύο πράγματα νά διδαχθοῦμε: Ἀπομάκρυνση ἀπό προσωπικά συμφέροντα καί ἐπιστροφή σ' ἕνα κλῖμα ἰδανικῶν καί ἀξιῶν ἀπό τή μιά, καί ξεκάθαρη στοχοθέτηση καί ἀταλάντευτη ἐπιδίωξη τοῦ στόχου ἀπό τήν ἄλλη. Στόχου πού δέν θά διαγράφει 35 αἰῶνες Ἑλληνικῆς παρουσίας στήν Κύπρο καί πού θά ἐξασφαλίζει τήν παρουσία μας, μέ ἀσφάλεια, στή γῆ τῶν πατέρων μας στό διηνεκές. Αὐτά τά δύο ἐπεδίωξαν οἱ ἥρωές μας καί μεγαλούργησαν. Αὐτήν τήν ἀνάνηψη κι αὐτήν τή στοχοθέτηση ὀφείλουμε νά ἐπιδιώξουμε καί μεῖς, ἐμπνεόμενοι ἀπό τό παράδειγμά τους. Ἡ θυσία τους, ἀποτελεῖ γιά μᾶς πυξίδα ζωῆς καί δείκτη πορείας.

Τιμώντας φέτος τήν ἔνδοξη ἐπέτειο τῶν 70 χρόνων ἀπό τήν ἔναρξη τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ μας ἀγῶνα, καλούμαστε πρώτιστα νά συνειδητοποιήσουμε τήν ἄκρως ἐπικίνδυνη κατάσταση στήν ὁποία βρίσκεται ἡ πατρίδα μας καί νά

ἐνεργήσουμε ἀποτρεπτικά στήν ἐπιβολή τῶν τουρκικῶν ἐπιδιώξεων. Βρισκόμαστε, σήμερα, στό παρά πέντε τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς καί ψηλαφοῦμε, ἤδη, τήν Τουρκοποίηση τῆς Κύπρου. Τό χρέος τῆς γενιᾶς μας, ὅλων τῶν Ἑλλήνων, ὅπου κι ἄν βρίσκονται, εἶναι τεράστιο. Χρειαζόμαστε ἀνασύνταξη δυνάμεων, ἀναβάπτιση στό ἐθνικό παρελθόν, παραδειγματισμό ἀπό τή ζωή καί τή θυσία τῶν ἡρώων μας. «Ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς» τους, θά πρέπει καί ἐμεῖς «νά μιμούμαστε τόν τρόπον». Γι’ αὐτό καί εὔχομαι ὅπως ἡ μελέτη τοῦ παρόντος τεύχους, καί συγκεκριμένα ἡ ἐντρύφηση στά κείμενα τοῦ ἀφιερώματός μας, βοηθήσουν ὥστε, ἐμπνεόμενοι ἀπό τό παράδειγμα καί τήν αὐτοθυσία τῶν προγόνων μας, νά συνεχίσουμε καί μεῖς, μέ πίστη καί δύναμη, τόν ἀγῶνα μέχρι τήν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας μας.

*_Το παρόν κείμενο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό “Παρέμβαση Εκκλησιαστική”, τεύχος 60 (Ιανουάριος – Απρίλιος 2025), σελ. 4-9._